

FÓLKASKÚLIN

FØROYSKT 9. FLOKKUR

Mánadagin 25. august 2014

kl. 10.15 - 13.45

M
E
N
T
A
M
Á
L
A
R
Á
Ð
I
Ð

Loyvdir hjálparmiðlar: Orðabøkur

Vel eitt av hesum evnunum og skriva um tað:

1. Interrails. 3-5

- Hvat heldur tú um at ferðast á henda hátt?
- Um tú fórt á interrailferð, hvussu hevði tú lagt ferðina til rættis? Hvagar hevði tú farið og hví?

Yvirskrift: Interrail

2. Ónýtiligs. 6-7

- Greina og tulka stuttsøguna *Ónýtilig*
Í tíni viðgerð skalt tú m.a. svara:
- Hvussu er samlívið millum Janu og mannin?
- Hvussu kennir hon tað at hava skrivað eina skaldsøgu?
- Hvussu tulkar tú endan á søguni?

Yvirskrift: Ónýtilig

3. Tríggjar yrkingars. 8

- Greina og ber saman yrkingarnar *Í ljósi*, *Í skýming* og *Í myrkri*
- Sig síðan eina søgu við somu søgugongd sum í hesum trimum yrkingum

Yvirskrift: Ger sjálvur/sjálv yvirskrift

4. Eitt ævintýrs. 9

- Sig eitt sindur um tekstaslagið
- Hygg síðan gjølla at myndunum og skriva eitt ævintýr við støði í báðum myndunum

Yvirskrift: Eitt ævintýr

5. At flyta mørks. 10-11

- Greina og tulka lýsingina
- Greið frá, hvat ein góð lýsing er

Yvirskrift: At flyta mørk

1 Interrail

- Hvat heldur tú um at ferðast á henda hátt?
- Um tú fórt á interrailferð, hvussu hevði tú lagt ferðina til rættis? Hvagar hevði tú farið og hví?

Interrail: Fyrri partur

Interrail er ein spennandi máti at ferðast. Tú keypir tær ein ferðaseðil, sum tú so kanst nýta at fara við toki júst, har tú vilt í Evropa. Röddin hevur fingið nøkur góð ráð og nakrar søgur frá ferðini hjá tveimum ungum fólki, ið vóru tokferð runt í Evropa í ein mánað í summar.

Mía Haldursdóttir Smith og Fríði Paulason Hentze
info@roddin.fo
12. september 2013

1 Ein góður ryggsekkur

Týdningarmikið er at seta pening í ein góðan ryggsekk við góðum ryggstuðla. Eitt, sum eg var sera glað um, var, at mín ryggsekkur hevði snarlás allan vegin runt sum á einum kufferti. Harvið slapp eg lættari framat botninum og slapp frá at stinga hondina í og vóna at finna sólbrillurnar, ella verri, at hála alt innihaldið úr mitt á tokstøðini.

Gullkorn til pakkilistan:

1. Fannybag. Hetta man vera eitt tað týdningarmesta á ferðini. Tú fert at líkjast einum røttum ferðafólki, men allar tínar dýrastu ognir (pass, ferðaseðil, pengar, farteleson og myndatól) eru í einum tryggum stað.

2. Tað er alt ov lætt at pakka ov nógv. Um tú ferðast um summarið, gongur tú nógv í svimjyklæðum.

Tær nýtist bert eitt par av longum buksum, leggingss ella tjúkkum sokkabuksum, eina troyggju, ein kardigan, 1-2 shorts og nakrar t-shirts at skifta ímillum.

GG: Tá ið mann hevur so fá klæði við, er tað týdningarmikið, at øll klæðini hóska væl saman og eru úr stoffi, ið ikki rukkast ov lætt.

3. Eg hevði eisini nakrar summarkjólur við. Tað góða við kjólum er, at teir kunnu brúkast, tá tú ert á rundferð í býnum, og eisini tá tú skalt út at eta um kvöldarnar og vilt vera eitt sindur finari.

4. Eitt par av sandalum og eitt par av praktiskum skóm.

5. Oyraproppar eru góðir at hava ella (og) hoyra-telefonir at lurta eftir tónleiki við. Eg hevði hvørki av hesum við, og tað angraði eg, tá ið eg royndi at sovna í náttartokinum í ov nógvum gangi.

6. Ein góð bók (rættari fleiri). Tú kanst keypa bókur í kioskum, men minst tó til, at tað ikki er allastaðni, tú finnur enskar bókur. Eg fann eina bók eftir Nick Cave í Italia - hetta varð eg bilsin um, tí at tey tosa so lítið enskt. Tó fann eg einki serligt í hinum londunum.

7. Eitt regnslag ella eitt regnskjóll. Hetta kann keypast bíliga í ymiskum handlum til ferðafólk.

8. Hondreins! Tað er næstan líka týdningarmikið sum ein fannybag.

Interrail: Seinni partur

Lagt til rættis: Mía Haldursdóttir Smith
info@roddin.fo
13. september 2013

Góð ráð at hava við sær á ferðini

55

Ferðaseðil:

Tú kanst sum føroyingur/dani ikki ferðast við interrailferðaseðlinum úr Danmark, tí at hann kann ikki nýtast í tínum heimlandi. Tú kanst keypa ein eyka ferðaseðil til hetta.

60

Á interrailferðaseðlinum skalt tú, áðrenn tú fert í eitt tok, skriva hvørjari jarnbreytarstøð, tú fert frá, og hvørjari, tú steðgar á, og nær tú fert avstað. Minst til at hava ein penn við. Tað er týðningarmikið at skriva hetta niður, um tú ikki gert tað, kanst tú fáa eina bót, ella enn verri, missa ferðaseðilin.

65

Beinleiðis ferðir og náttartok:

Interrailferðaseðilin kann bert nýtast til lokal tok. Um tú vilt við einum beinleiðis toki, kann tað kosta tær eyka. Tá ið vit vóru í Frankaríki, keyptu vit okkum eina beinleiðis ferð úr París til Nice, hetta fyri at spara tíð. Ferðin tók um leið 5 tímar heldur enn 18.

70

Tá vit ferðaðust úr Kroatia til Týsklands, keyptu vit okkum eitt kamar í náttartoki. Tað er smart at gera hetta í góðari tíð. Náttartok er eitt gott hugskot, um tú vilt njóta ein heilan dag á einum staði, ferðast um náttina og vakna í einum øðrum landi. Tú kanst gjalda fyri eitt pláss saman við fremmandum fólki ella gjalda eitt sindur afturat fyri títt egna kamar.

80

Spyr eftir eini ferðaætlan:

Tað er eitt gott hugskot at fara til upplýsingina á eini tokstøð og fáa eina ferðaætlan, tá mann skal úr einum landi til eitt annað. Á ferðaætlanini stendur, hvørjum toki tú skalt við, hvørja jarnbreytarstøð, tú skalt á, hvussu ofta tú skalt skifta tok, hvar tú skalt steðga, og hvussu long bíðitíðin er. Eisini ber til at finna sær eina ferðaætlan sjálvur á netinum via týska tokfelagið DB.

90

Hotell og hostels:

95

Um tú fert inn á eitt hotell ella hostel og spyr eftir einum kamari, ber tað til at spara pengar, tí at vit upplivdu ofta, at hetta var bíligari enn at bíleggja kamarið á alnótini frammanundan. Vit fóru ofta inn í fleiri hotell at spyrja og bóru saman prísirnar. Tey bíligastu hotellini eru inni í síðugøtunum.

100

Útleigarar:

Í summum londum, eitt nú Kroatia, kanst tú vera heldigur at hitta fólk á tokstøðunum, ið leiga teimum ferðandi bílig kømur og íbúðir. Vit hittu eina kvinnu í Kroatia og leigaðu eitt kamar frá henni í einum stórum húsum saman við tveimum øðrum ferðalögum. Vit høvdu felagskøk, -stovu og -altan, og var hetta tætt við strondina. Afturat hesum var hon okkara bilførari og ferðaleiðari, høvdu vit brúk fyri henni - og at enda eisini ein góð vinkona.

105

110

Innkeyp:

115

Tú sparir nógvar pengar, keypir tú inn í eini keypsamtøku heldur enn at eta á matstovu hvørt kvøld. Ein interrailferð er als ikki ein shoppingtúrur. Hvørt plagg er sum ein múrsteinur, sum tú skalt bera onkuntíð í tímavís. Um tú skalt keypa tínum kærú okkurt tinganest, eitur tað: jú minni jú betri. Ella tax free á flogvøllinum.

120

Tankar um ferðina, upp- og niðurtúrar

125

Mín fyrsti tanki á heimferðini var, at eg vil sleppa á interrail aftur. Næstu ferð kundi eg hugsað mær at flogið langt suðureftir og byrjað tokferðina har frá. Vit vóru í teimum tryggju, ríku londunum, og næstu ferð vil eg sleppa longur eystureftir.

130

Amsterdam var upptúrin hjá okkum báðum. Fyri meg, tí at býurin minnir meg um París, men har er fliputtari. Tað, mær dámdi best við býnum, var, at tey lokalu eru so blíð og tíma at tosa enskt. Eg

135

kendi meg tryggja, tá eg gekk úti um kvöldarnar, torført er at villast í býnum, og tað er skjótt at ganga allastaðni.

140

Í Italia var hvørki Milano ella Venedig tað, sum okkum dámdi best, men heldur tær smáu bygdinarnar. Kanska er hetta, tí at eg kenni meg so tryggja í lítlu Føroyum, ella er tað tí, at eg havi verið so ofta í Toscana, at eg kenni meg heima har. Náttúran er ótrúlig, mær dámar væl vøkru fjøllini og tær smølu gøturnar og gomlu húsini og ommurnar, ið sita í skugganum og gera handarbeiði.

145

Tá vit vóru í Berlin, var háárstíð. Vit angraðu, at

vit ikki høvdu bílagt hostel frammanundan, tí at tað tók 6 tímar at leita. Hæddarpunktið í Berlin - bókstaviga - var at eta á matstovuni í "Fernsehturm" 207 metrar yvir býnum, ímeðan gólvið undir okkum snaraði runt soleiðis, at vit sóu Berlin í 360°.

150

155

Ferðin var sum heild ófyrirreikað, og tað var júst tað, sum okkum dámdi best við henni. Tað er ein nøktandi kensla av frælsi at ferðast á henda hátt. Tað, at mann við einum ferðaseðli hevur møguleikan at fara við tokinum til París, Prag ella allan vegin til Istanbul, ger upplivingina serstaka!

160

2 Ónýtilig

- Greina og tulka stuttsöguna *Ónýtilig*

Í tíni viðgerð skalt tú m.a. svara:

- Hvussu er samlívið millum Janu og mannin?
- Hvussu kennir hon tað at hava skrivað eina skaldsøgu?
- Hvussu tulkar tú endan á søguni?

1 Ónýtilig

Sum hon gleddist, sum hon sat har, hon - Jana Hansen - hevði skrivað eina skaldsøgu. Hugsu sær, eitt konufólk, sum ikki kundi nýttast til nakað, hevði megnað hetta.

Jana var gift, men eingi børn høvdu tey fingið, tað var hennara skyld, ikki dugdi hon væl at matgera og óruddaði illa, sjálv helt hon, at hon bara var kona av navni. Maðurin harafturímóti, hann var dugnaligur og segði henni ofta, at hann hevði uppiborið at fingið eina betri konu. Einaferð hevði hon elskað hann, men tað var langt síðani. Tað erotiska var eisini horvið, segði henni einki meir. Um hann av og á kom snikjandi í myrkrinum og legði seg undir hennara dýnu, so varði tað 10-15 minuttir, so var hann liðugur, og hon fekk andvekur.

Í umleið eitt ár hevði hon fingist við at skriva. Í byrjanini bert til stuttleika, hon hevði einki annað at gera, eingin visti av tí, hon tordi ikki at siga nøkrum frá tí. Ein dagin hon sat og las, fann hon uppá at senda tvær yrkingar til Dimmu, tær vóru prentaðar undir dulnevni. Tá hevði hon kent seg, sum hevði hon fingið heiðursløn Nobels.

Nú gekk hon her og frøddist um skaldsøguna, sum hon rópti søguna, men hvussu skuldi hon bera seg at at fáa hana givna út í bók? Eitt visti hon, tað skuldi vera undir dulnevni, hevði hon bert kent onkran, sum kundi hjálpt henni við hesum.

Sum hon nú sat, rann henni í hug eitt kvøld, tey høvdu hugt í sjónvarp, tá tosaði sjónvarpskvinnan

við ein mann úr listafelagnum. Kanska kundi hon ringt til hansara, spurt hann, um hann kundi lisið tað, hon hevði skrivað. Hon fór at syngja, tað var langt síðani, hon hevði kent seg so lætta. Nervatablettirnar, sum lógu í skuffuni, vórðu ikki nýttar so nógv nú. Hon byrjaði at koma úr tí búrinum, sum hon hevði bygt uttan um seg, byrjaði at liva. Ikki so tað sást uttaná, men innan í sær sjálvari. Tað var, sum tað at føra pennin eftir pappírinum og lata orðini bara floyma gav henni hesa góðu kenslu, at kunna geva. Ein ónýtilig menniskja, sum hon, kundi ígjøgnum skaldskapin geva øðrum menniskjum nakað. Nú gleddist hon aftur um at vakna um morgunin og bara vita, at hon var til.

At enda fekk hon mannað seg upp og ringdi til listamannin, bara tað at taka hornið og snara nummarið var ein sigur fyri hana. Maðurin var sera blíður, bað hana bara koma, so skuldi hann lesa tað og lovaði henni ikki at siga nakað um tað fyri nøkrum. Aftan á trúði Jana næstan ikki tí, hon sjálv hevði gjørt og gjørdist eitt sindur illa við, tá hon hugsaði um, at ein fremmandur maður skuldi lesa tað, hon hevði skrivað. Hvat fór húsbóndi hennara at siga, um hann fekk hetta at vita? Og familjan? Kanska skuldi hon ikki havt ringt, hon gjørdist aftur hugtung, hon skuldi kanska bara gloymt alt og latist sum einki, men hinvegin - hvat rakti tað tey, hvat hon gjørdi. Hon hevði eisini givið listamanninum navnið og telefonnummarið, hvat nú um hann ringdi, um hon ikki kom. Eg fari, segði hon hart við seg sjálva og avgjærði at siga manninum frá loyndarmáli sínum. Hann fekk at vita tað fyrr ella seinni kortini, so hon kundi eins væl siga tað beinanveg.

70 Seinnapartin sama dag, tá Jana kom heim aftur av einum longum gongutúri, stóð bilurin hjá manningum uttanfyri. Tað var lægið, hugsaði hon, hann var ikki vanur at koma heim hesa tíðina. Hon læt hurðina upp og kom at hugsa um, at hon hevði lagt handritið frá sær í morgun, tað lá á borðinum í kamarinum.

75 Hon kendi, hvussu óttin breiddi seg um kroppin, og hon fekk gásarhold, hví fór eg ikki við tí beinanveg, hugsaði hon. Jana skundaði sær inn í kamarið, á seingini sat maður hennara, og í hondini hevði hann handritið. Gev mær hatta, rópti hon og royndi

80 at rykkja pappírini úr hondum hansara, men hann var kvikari, hugdi bert vanvirðisliga at henni. Hon krympaði seg undan eygum hansara. Ongantið hevði hann bart hana likamliga, men nógvar ferðir sálarliga, tað helt hon vera enn verri.

85 Hvat skal hetta siga, hefur tú ikki nóg ofta gjørt okkum fyri skommum - í hvussu er mær? Orð hansara særdu hana meir, enn hon hevði væntað. Skalt tú nú fara at spæla skald? Stakkals svakliga menniskja, tað er synd í tær. Hvør heldur tú tímir at lesa hatta tvætlið hjá tær? Eingin. Eg hevði ikki trúð, at tú kundi skrivað sovorðið sum hetta. Hann fór at lesa úr pappírinum við smikrandi rødd: Sum eg elskaði

90 hann, og tá hann kysti bróst míni og varisliga kíndi mær oman eftir búkinum og longur niður, kendi eg meg sum vakrastu kvinnu í heiminum. Tá gloymdi eg meg og mitt miseydnaða likam og gjørdist fullkomin. -- Hann flenti háðandi, fullkomin, ha, hvussu tramin kanst tú fáa teg at skriva hetta, er tað tí tú sjálv vilt vera fullkomin? Lat meg bara siga tær, at tað verður tú ongantið. Einkin barn fært tú, maturin tú gert, er ikki berandi í munn, og so ert tú sum eitt træpetti at hava undir sær í seingini, ónýtilig, tað er

100 tað tú ert, ónýtilig.

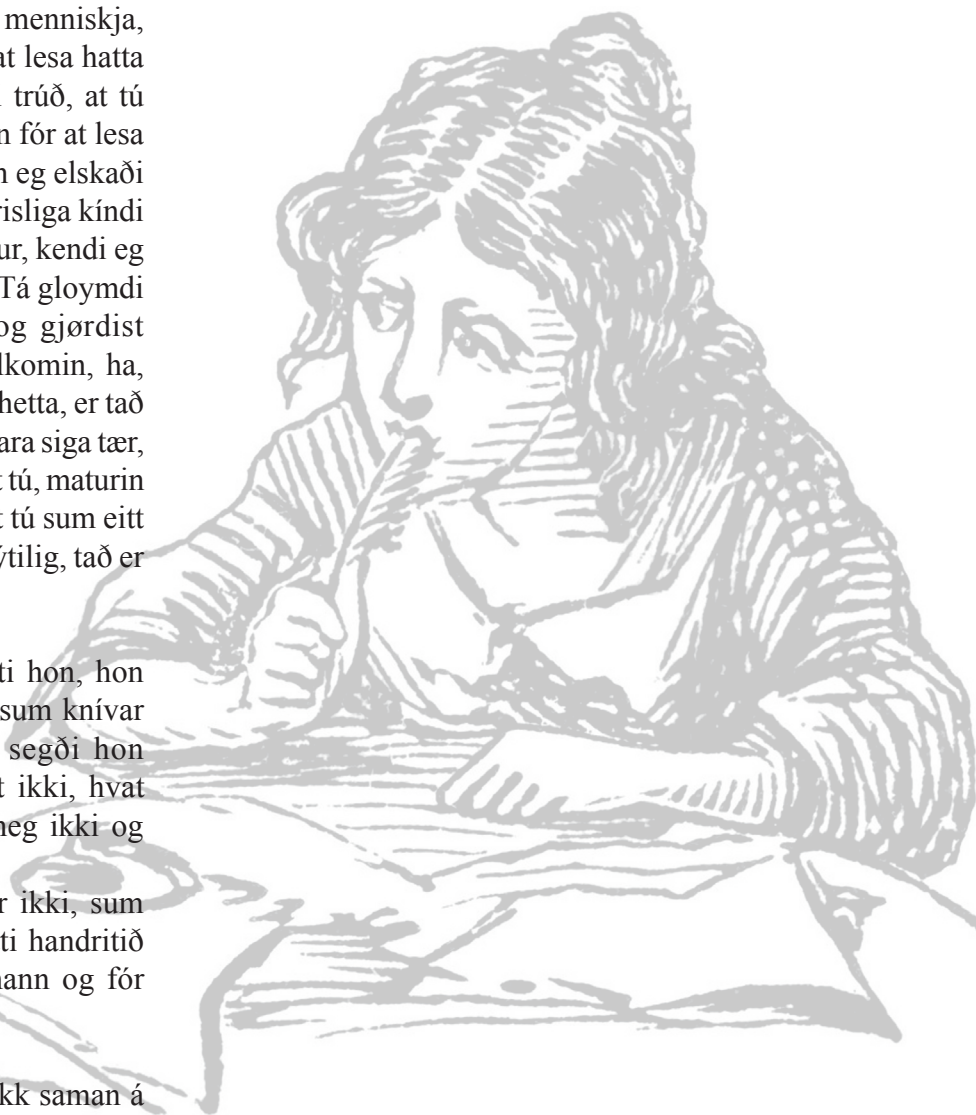
105 Jana helt fyri oyruni, tig við tær, rópti hon, hon orkaði ikki at hoyra hann, orðini fóru sum knívar ígjøgnum hana. Lat meg hava frið, segði hon grátandi, gev mær pappírini, tú veitst ikki, hvat kærleiki er, títt feita trøll, tú kennir meg ikki og heldur ikki kenslurnar hjá kvinnum.

110 Tað heldur tú, men tað siga damurnar ikki, sum eg av og á hugni mær við. Hann tveitti handritið á seingina. Ger so væl skald, segði hann og fór flennandi út.

115 Tað brendi og sveið í henni, og hon sakk saman á gólvinum. Tann háðandi láturin rungaði í oyrum hennara, og røddin á manningum segði upp aftur og upp aftur, skald, skald... Hon sá andlit, sum

sveimaðu rundan um hana, teskaðu til hennara, ónýtilig, ónýtilig. At enda var hon um at verða óð í høvðinum, tók pappírini og skræddi tey í smápetti. Tá ringdi telefonin. Jana raknaði við, fór yvir og tók hornið, røddin í hinum endanum segði halló. 125 Hon kendi røddina, tað var listamaðurin. Hon slepti horninum og læt tað detta niður á gólvið. Síðani fór hon inn aftur í kamarið, læt skuffuna upp og tók hitt glasið, sum leingi hevði staðið. Á gólvinum lógu pappírspettini. 130

Marjun í Kálvalíð - Úr: *Frostrósan og aðrar søgur*, 1987

3 Tríggjar yrkingar

- Greina og ber saman yrkingarnar *Í ljósi*, *Í skýming* og *Í myrkri*
- Sig síðan eina søgu við somu søgugongd sum í hesum trimum yrkingum
- Ger sjálvur /sjálv yvirskrift

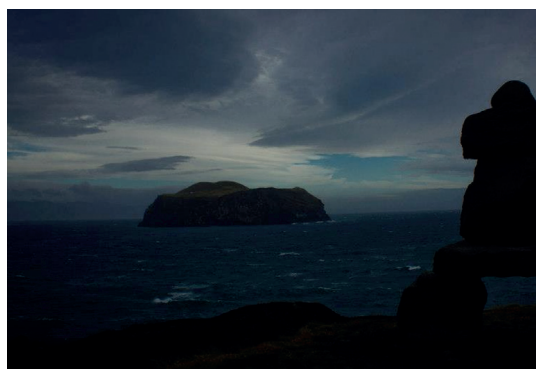

Í ljósi

Á sløttum væl er gongt
er
tindarnir lokka
ørandi hæddir
vónin viljin
hevjar teg

Í skýming

Døkk skýggj
ivin spøkir
pikkar uppá
naskir spurningar
trokan
dirvið fjarar

Í myrkri

Myrkist her
ivin verður
máttloysi
kámast vónin
kann svartasta vónloysi
fáa fastatøkur

4

Eitt ævintýr

- Sig eitt sindur um tekstaslagið
- Hygg síðan gjølla at myndunum og skriva eitt ævintýr við støði í báðum myndunum

Vit hava tvey sløg av ævintýrum: Fólkaævintýr og listaævintýr

5 At flyta mørk

- Greina og tulka lýsingina
- Greið frá, hvat ein góð lýsing er

At hava í huga, tá ið tú greinar og tulkar:

- lýsingaslag
- endamál/boðskapur við lýsingini
- sendari og móttakari
- bygnaður t.d. miðsýni, forsýni og baksýni
- frásjón: erva-, neðra- og miðfrásjón
- litir, eygnariv, ímyndir

- eydnast tað lýsingini at fáa sín boðskap fram? Hvussu?

Nevndin í felagnum Føroysk Marknaðarfólk gav klædnahandlinum Skáلكur Man í SMS eitt herða-klapp fyri at bróta upp úr nýggjum, tora at flyta nøkur mørk, og samstundis virða og heiðra føroyska ymiskleikan við at nýta modell í nógvum ymiskum støddum.

